

Šventoji. Laiveliai Jūroje /Šventoji. Small Ships in the Sea

Ričardas Vainora, Kaunas

LT

EN

Lietuvos paštas 1940 birželio 1 dieną išleido dešimties ženklinių atvirukų seriją su pašto ženklų „Geležinis vilkas“. Viena iš šių atvirukų dvi jachtos ir užrašas „Šventoji. Laiveliai jūroje“. Aštuoniuose serijos atvirukuose pavaizduoti konkretūs pastatai, statiniai, Aušros vartuose esantis paveikslas. Dar viename – pajūrio kopos, paprasta žvejų valtis. Nežinomi tik panaudotų fotografijų autoriai, daugiau jokių klausimų dėl šių atvirukų lyg ir nekyla. O dešimtmė atviruke nežinomos konkrečios jachtos, su savo istorija, pavadinimais ir savininkais. Pasižiūrėkime į šį atviruką atidžiau ir pabandykime nustatyti ką jame matome.

Šią nuotrauką randame ir ant Kaune leisto žurnalo „Naujoji Romuva“ 1936 m. lapkričio 8 Nr. 43 viršelio. Sužinome du svarbius faktus: kad nuotraukos autorius – žinomas tarpukario fotografas Antanas Naruševičius ir kad fotografuota ne vėliau kaip 1936 metais. Taip pat matome kad nuotrauka pradžioje vadinosi „Mūsų jūroj“. Deja, jau buvo 1940 metai, jūra jau nebe mūsų, liko tik siauras priėjimas prie jos nuo Palangos iki Šventosios, tad ir pavadinimą teko pakeisti atviruką išleidžiant.

Ant jachtų burių matome numerius T6 ir T8. Lietuvos buriuotojų sąjunga buvo įsteigta 1935 06 04. Ji įstojo į Tarptautinę jachtų lenktynių sąjungą (dabar tai Tarptautinė buriavimo federacija) ir savo jachtoms žymėti gavo raidę T. Tad aišku kad nuotraukoje Lietuvai priklausę laiveliai ir kad fotografuota ne anksčiau kaip 1935 metais. O kurios jachtos turėjo numerius T6 ir T8? Štai čia prasideda painiava.

1936 04 28 mūsų buriavimo laivynas padidėjo dviem „hai“ tipo jachtomis: „Rūta“ (savininkas – gydytojas Valtėris Didžys, 1896-1977) ir „Budys I“ (priklausę jūrų skautams). Niekas neabejoja kad šios jachtos ir gavo minėtus numerius. Tačiau išlikusiuose dokumentuose, Lietuvos jūrų

On June 1, 1940, Lithuanian Post released a series of ten Iron Wolf (*Geležinis vilkas*) postal cards. One of these postal cards displayed two yachts with the bilingual caption “Šventoji. Laiveliai jūroje / Les canots sur la mer” (Šventoji. Small ships in the sea). Eight postal cards in the series depict specific buildings and constructions. Another one portrays the seaside dunes and a fishing boat. Only the authors of the photos remain unknown, there seem to be no other mysteries about these cards. As for the tenth postal card, the names, histories and owners of the depicted specific yachts remain unknown. Let’s examine this postal card closer and attempt to describe what we see.

We can also find this photo on the cover the magazine *Naujoji Romuva*, published in Kaunas in 1936. We discover two facts: the author of the photo is a prominent interwar photographer, Antanas Naruševičius, and it was taken no later than in 1936. We also note that the photo was called “In Our Sea” (*Mūsų jūroj*) at first. Unfortunately, it was already 1940, and the Baltic sea was no longer ours, only a small area of access between Palanga and Šventoji belonged to Lithuania, so the title of the photo also had to be changed before printing the postal card.

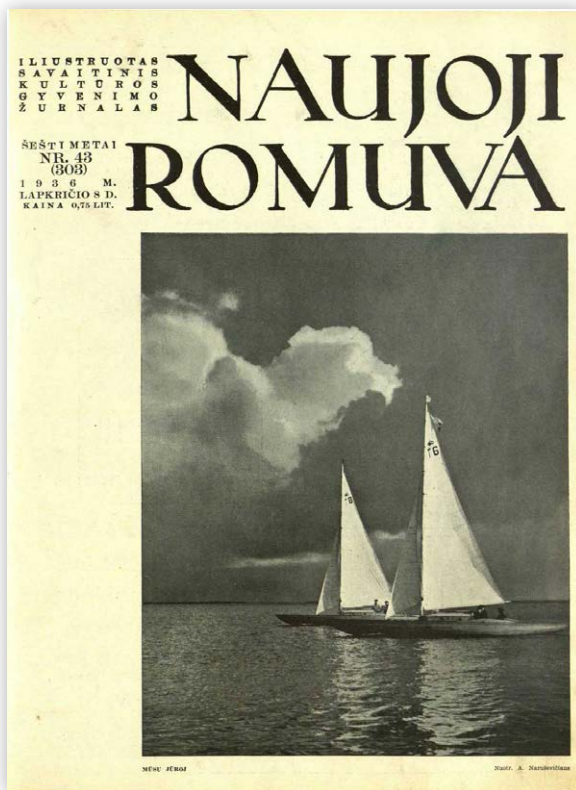
We can see the numbers T6 and T8 on the sails of the yachts. The Lithuanian Yachtsmen Association was founded in 1935. It joined the International Yacht Racing Union (now the International Sailing Federation) and received “T” as the letter to register its yachts. So which yachts had the numbers T6 and T8? This is where the story becomes complicated.

On April 28, 1936, our sailing fleet was joined by two Hai-type yachts: *Rūta* (owned by Dr. V. Didžys and *Budys I* (owned by the Sea Scouts). There is no doubt that these are the

Pav 1. Ženklinis atvirukas „Šventoji. Laiveliai jūroje“.

Fig 1. Postal card “Šventoji. Laiveliai jūroje / Les canots sur la mer”

Pav 2. Žurnalo „Naujoji Romuva“ 1936 m. Nr. 43 viršelis.

Fig 2. Cover of the *Naujoji Romuva* (1936).

muziejuje ir kt., vienur rašoma kad T6 – tai „Budys I“ ir T8 – „Rūta“, o kitur rašoma atvirkščiai. Priežastys čia gali būti dvi. Pirmą, vienuose dokumentuose jachtos sunumeruotos pagal joms suteiktus numerius šalia „T“ raidės. Kitame dokumente jachtos kažkodėl sunumeruotos kita tvarka. Antra, jachtų registracijos numeriai, gal būt, buvo pakeisti 1938 metais. O mums atsirinkti kokie buvo jachtų numeriai 1936 metais padės straipsnelis laikraštyje „Vakarai“, 1937 06 04 Nr. 126:

Jachta T6 startuos šešto mėnesio šeštą dieną šeštą kartą - Sekmadienį Klaipėdos Jachtklubas rengia oficialų buriavimo sezono atidarymą – „karališkojo sporto“ – buriavimo mėgėjų šventę. Ta proga rengiama regata (jos kelias Klaipėda – Juodkrantė), kurioje dalyvaus nemažai jachtų paties Jachtklubo, jūrų skautų ir kt. Regatai startas 9 val. 30 min. ryto. Ta proga įdomu pažymėti keistas supuolimas, tenkantis vienai šioje regatoje startuosiančių jachtų. Tai, būtent, jūrų skautų jachta Budys – T6 (raidė T – yra tarptautinis ženklas atžymėjimui Lietuvos jachtų). Skaičiai prie T yra eilės nr. Tokiu būdu jūrų skautų jachta T6 šį sekmadienį dalyvaudama regatoje startuos šešto mėnesio šeštą dieną ir be to dar šeštą kartą, šiomet, starto pratimuose.

Taigi, darome išvadą kad ženkliniame pašto atviruke matome dvi jachtas: T6 – jūrų skautų jachta „Budys I“ ir T8 – jachta „Rūta“.

Jachtos buvo beveik vienodos, pagamintos Estijoje, tad ir finišuodavo maždaug tuo pačiu laiku. Gal kiek dažniau nugalėdavo „Budys I“ – dėka labiau patyrusio kapitono. Ir vargu ar fotografuota prie Šventosios – 1936 metais jachtoms ir fotografui ten nebuvo kas veikti... Gal būt nuotrauka padaryta 1936 rugpjūčio mėnesį regatos Kuršių mariose metu, kai Rūta užėmė pirmą vietą, o Budys I – antrą.

Dar dėl pavadinimų „Budys“, „Budys I“, „Budys II“ ar tiesiog „Budžiai“, kurie spaudoje nuolat painiojami. Kad suprasti apie ką rašoma ar kalbama reikėtų žinoti štai ką:

Pirmoji Lietuvos jūrų skautų jachta vadinosi „Budys“. Lietuvos pasieniečiai konfiskavo kontrabandininkų jachtą „Malaya“, skautai ją įsigijo, paremonto, pavadino „Budžiu“ ir plaukiojo nuo 1926 iki 1933 metų. 1933 07 15 jachta sudužo į Klaipėdos molo akmenis, žuvo trys jūrų skautai. Tuo jachtos „Budys“ istorija ir baigėsi. 1936 metais jūrų skautai įsigijo naują jachtą „Budys I“. 1937 metų buriavimo sezoną skautai pradėjo ir su nauja jachta „Budys II“. Taigi, 1937 ir 1938 metais jūrų skautai turėjo dvi jachtas „Budys“. Jei prie pavadinimo nenurodytas skaičius – suprasti apie kurį tų metų „Budį“ rašoma gali būti sudėtinga. Beje, 1938 metais jūrų skautai gavo dar vieną jachtą, kurią pavadino „Baltoji lelija“. 1939 metais Klaipėdos kraštą užgrobė Vokietija, todėl visos 11 Lietuvai priklausiusių jachtų buvo nuplukdytos į Šventąją.

Prieš penketą metų pavyko nustatyti, padedant Antanui Burkui, kad ženkliniam atvirukui „Šaukėnai. Senoji medinė statyba“ panaudota Balio Buračo nuotrauka. Dabar sužinojom kad atvirukui „Šventoji. Laiveliai jūroje“ panaudota Antano Naruševičiaus nuotrauka. Liko nežinomi dar 24 nuotraukų, panaudotų Lietuvos ženkliniams atvirukams, autoriai. Kas pratęs šį darbą ir nustatys bei įrašys į katalogus dar bent vieną pavardę?

yachts that received the aforementioned numbers. However, the remaining documents in the Lithuanian Sea Museum and elsewhere differ: some of them say T6 is *Budys I* and T8 is *Rūta*, while others state that the opposite is true. There are two possible reasons for this. First, in some documents, the yachts are sorted by the numbers following the T. In another document, for some reason, the yachts are sorted in a different order. Second, the registration numbers of the yachts were possibly changed in 1938. A short article in the newspaper *Vakarai* (No. 126, 1937), helps us determine what the yacht numbers were in 1936:

T6 Yacht Will Start for Sixth Time on Sixth Day of Sixth Month - On Sunday, the Klaipėda Yacht Club will organize the official opening of the sailing season: the celebration of the fans of the “royal sport”, sailing. On this occasion, a regatta will be organized (its track is from Klaipėda to Juodkrantė) which will be attended by numerous yachts of the Yacht Club itself, the Sea Scouts etc. The regatta will start at 9.30 a.m. It is worth noting a strange coincidence for one of the yachts starting in this regatta. Specifically, for the yacht of the Sea Scouts, Budys, T6. The numbers following the T are the running number. Thus, it follows that, by participating in the regatta this Sunday, the Sea Scouts' yacht T6 will start on the sixth day of the sixth month, and will also mark the sixth time this year when it joins sailing exercises.

Thus, we conclude that we see two yachts in the postal card: T6 is the yacht *Budys I* of the Sea Scouts, and T8 is the yacht *Rūta*. And it is unlikely that the photo was taken near Šventoji. Perhaps the photo was taken in August 1936, during the regatta in the Curonian Lagoon, where *Rūta* came first and *Budys I* was second.

Furthermore, a note regarding the names *Budys*, *Budys I*, *Budys II*: The first yacht of the Lithuanian Sea Scouts was called *Budys*. Lithuanian border guards confiscated a smuggler yacht *Malaya*, the scouts purchased it, repaired it, named it *Budys* and sailed with it from 1926 until 1933. On July 15, 1933, the yacht crashed into the rocks of the Klaipėda pier. This was the end of the *Budys* yacht. In 1936, the Sea Scouts purchased a new yacht, *Budys I*. The scouts started the 1937 sailing season with another new yacht, *Budys II*. Thus, in 1937 and 1938, the Sea Scouts had two yachts called *Budys*. If there is no number specified beside the name, it might be difficult to understand which *Budys* yacht from that time is being discussed. Additionally, in 1938, the Sea Scouts received another yacht, which they named *Baltoji Lelija* (White Lily). In 1939, the Klaipėda Region was occupied by Germany, so all 11 yachts owned by Lithuania were sailed to Šventoji.

Five years ago, with the help of Antanas Burkuss, it was determined that a photo by Balys Buračas was used in the postal card “Šaukėnai. The Old Wood Construction” (*Šaukėnai. Senoji medinė statyba*). Now we have discovered that the postal card “Šventoji. Small ships in the sea” (*Šventoji. Laiveliai jūroje*) used a photo by Antanas Naruševičius. The authors of 24 other photos used in Lithuanian postal cards remain unknown. Who will continue this work?

JOIN THE LITHUANIA PHILATELIC SOCIETY

The Lithuania Philatelic Society (LPS) was founded in 1946 in Chicago, Illinois. It is bilingual organization (English and Lithuanian). The Society's journal (ISSN 2381-5884) is well illustrated and comprehensive in scope, contains articles primarily in English, distributed free of charge to society members and major libraries in USA and Lithuania

THREE REASONS TO JOIN LPS:

- Subscription to the Society's Journal
- Free stamp authentication service
- Discount on back issues of all LPS and LPSNY bulletins and journals

We currently have 130 active members of various ethnic origins, but predominantly Lithuanian. Most of the members reside in the United States, but we also have members in Europe (Lithuania, France, Germany), Canada, Japan and Australia.

APPLY FOR MEMBERSHIP AT
<http://lithuanianphilately.com/lps/>

